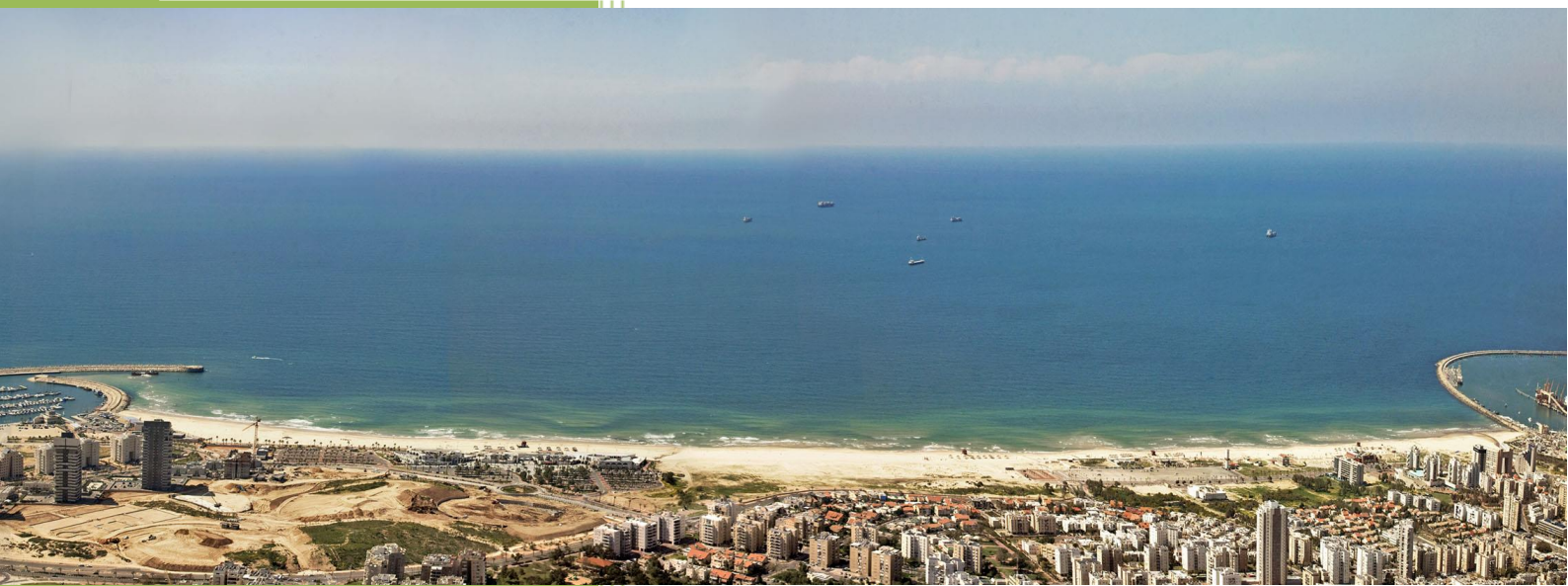

2013

עיריית אשדוד
מחלקת איכות הסביבה

אשדוד הרשות הירוקה בישראל

מוגש במסגרת תערוכת

קלינטק ה-18

פברואר 2014

תוכן עניינים

2.....	מבוא
4.....	התייעלות אנרגטית והפחתת פליטות גזי חממה
6.....	מיחזור והפרדת פסולת
8.....	עידוד שימוש בתחבורה ציבורית / אחרת
10.....	בנייה ירוקה
11.....	גינון בתחום הרשות
12.....	מים ושפכים
14.....	חינוך סביבתי
16.....	חזות פני העיר
18.....	מסחר ותעשייה ירוקים
19.....	טיפול שטחים ציבוריים וטבע עירוני
20.....	ניהול עירוני בר קיימא

מבוא

אשדוד, העיר החמישית בגודלה בישראל, מובילה באימוץ עקרונות פיתוח בר קיימא ובשיפור מתמיד באיכות חיי תושביה. הנהלת העיר גיבשה אסטרטגיה לשימוש מושכל ואחראי בנכסיה הטבעיים של העיר, בשימורם וכן בפיתוח תשתיותיה. אסטרטגיה זו מיושמת הלכה למעשה בשטח.

ראש העיר ד"ר יחיאל לסרי קבע את חזונו, לפיו התושב במרכז. חזון זה ממצב את אשדוד כעיר ירוקה, המדגישה את עקרונות הקיימות במגוון היבטיה המובילה לצמיחה עירונית מתמשכת, המפרגנת לתושבים ומעצימה את מאפייני הנוף, הקהילה, התרבות, הטבע העירוני והמרחב. בהתאם לכך נקבעה האסטרטגיה העירונית, ממנה נגזרות תוכניות העבודה של העיר הכוללות, בין היתר, גם הגברת אכיפה בכל עבירה הקשורה לאיכות הסביבה מחד ודגש על חינוך סביבתי מקיים מאידך.

תוכנית האב לפיתוח בר קיימא באשדוד מהווה בסיס לעבודה רב שנתית ורב תחומית של יחידות העירייה ומובילה את העיר לתהליך מערכתי וכולל להפיכתה לעיר מקיימת וצומחת. כל זאת על בסיס מינוף תכונותיה הייחודיות ומיצובן מחדש בחברה הישראלית.

תוכנית האב כוללת בתוכה את התוכנית האסטרטגית להפחתת זיהום אוויר והגנה על האקלים, הבריאות, הבנייה הירוקה, תרבות הדיור, שיקום נחל לכיש, חופי הרחצה, צמצום צריכת המים, טיפול בקולחין, התייעלות אנרגטית, עידוד השימוש בתחבורה ציבורית, מדיניות מחמירה בנושא חומרים מסוכנים, טיפול בפסולת ותקנות לבנייה ירוקה. בנוסף, מדגישה התוכנית היבטים חברתיים וקהילתיים של חינוך ירוק.

עיריית אשדוד הכינה תוכנית אב לתחבורה מקיימת וזכתה בקול קורא לבחירת הרשות המקומית שתשמש "עיר מודל למערכות תחבורה בר קיימא" בהיקף של 220 מיליון ₪.

שיתוף הציבור ורתימתו לאימוץ אורח חיים מקיים הם מטרות מרכזיות בדרך להטמעת תרבות של מיחזור, שימור, טיפוח ושמירה על סביבה נקייה ואורח חיים בריא. נושאי הקיימות הוכנסו לתוכנית הלימודים השנתית בכל רבדיה של מערכת החינוך הפורמלית והבלתי פורמלית. כמו כן, מתבצעת פעילות הסברתית רחבת היקף בשיתוף עם איגוד ערים לאיכות הסביבה והחברה העירונית לתרבות הפנאי.

אחת לשנה נערך באשדוד הכנס הארצי לקיימות, ובו נבחנות סוגיות מרכזיות בתחום הקיימות המועברות לידיעת הציבור והגורמים המקצועיים.

על אף נקודת הפתיחה המתגרת: ריבוי מפעלי תעשייה כבדה, נמל, בנייה מסיבית, תחנות כוח ובית זיקוק, שטחים פתוחים ואוכלוסיות ייחודיות (כמו עולים חדשים וחרדים), אשדוד מובילה תנופת פיתוח מקיימת.

העירייה פועלת בשקיפות ובשיתוף פעולה מלאים עם משרדי הממשלה, ובפרט עם המשרד להגנת הסביבה, עם ארגוני הטבע והסביבה השותפים לעשייה ועם איגוד ערים לאיכות הסביבה אשדוד- חבל יבנה. המודעות לנושאי הסביבה מחלחלת לנבחרי העיר, לעובדי העירייה ומגיעה לכל תושבי העיר.

התייעלות אנרגטית והפחתת פליטות גזי חממה

א. עיריית אשדוד חתומה על אמנת האקלים של פורום ה-15, במסגרת זו הוכנה תוכנית פעולה להפחתת גזי חממה, זיהום אוויר והתייעלות אנרגטית. עיריית אשדוד מבצעת סקר אנרגיה אחת לתקופה, הסקר משמש בסיס לתוכניות העבודה. בנוסף בוצע סקר מונים, לבחינת התנהלות אנרגטית לפי מונה.

קיימות תוכניות מפורטות להטמעת התייעלות אנרגטית וחיסכון באנרגיה:

- הותקנה מערכת פיקוד ובקרה אלחוטית להפעלת תאורה עירונית, תוך שימוש בטכנולוגיות חדישות ובנורות חסכוניות.
- מופעל עמעום אורות בשעה 22:00, המביא לחסכון של כ 3.3 מיליון קוט"ש בשנה.
- במערכת הרמזורים הוחלפו כל נורות הפנסים לנורות לד וכן מרכיבים במערכת פיקוד ובקרה לרמזורים. צריכת החשמל ירדה ב 70% בממוצע, שהם כ 670 אלף קוט"ש בשנה.
- בשנת 2013 הוחלפו כ 300 נורות כספית לנורות לד שמזיקות פחות לבריאות, פעולה זו חוסכת כ 134 אלף קוט"ש בשנה.
- בכיכרות הוחלפו כ 71 נורות מטל הליד לפנסי לד, פעולה זאת מביאה חיסכון של 28.5 אלף קוט"ש בשנה.
- בשנת 2013 הוחלפו 6594 נורות פלורסנט חסכוניות יותר, פעולה זו הביאה לחיסכון של כ 150 אלף קוט"ש בשנה.
- הוחלפו 257 משנקים אלקטרו-מכאניים למשנקים אלקטרוניים, אשר יחד עם מערכת הפיקוד והבקרה האלחוטית של התאורה, יוצרים חיסכון נוסף באנרגיה.
- לצורך אישור תוכניות מיזוג וחשמל, יש לעמוד בדרישות לחיסכון באנרגיה כבר בשלב התכנון. דרישות כגון: גופי תאורה חסכוניים, נורות דו תכליתיות בכניסה לחניה תת קרקעית, טכנולוגיה חסכונית במיוחד לבנייני רבי קומות וכד'.
- רק מהפעילויות המפורטות לעיל, עיריית אשדוד צמצמה בשנת 2013 כ 3,123 טון CO2
- בבניין העירייה קיימת מערכת לחיסכון תפעולי של המזגנים באמצעות 2,115 מזגניות. וכן מערכת בקרת מבנה, ששולטת על התאורות ציבוריות, מיזוג אוויר כללי וברמת החדר. נרשמה ירידה של כ 10% בצריכת החשמל. כמו כן בוצעה פעילות הסברתית בקרב עובדי העירייה לכיבוי אורות, מזגנים ומחשבים בסוף היום. נעשה כיבוי אורות בסוף היום בכל המשרדים ובמקביל הוכנסה מערכת לכיבוי מחשבים עם

החתמת כרטיס יציאה. נעשה מעבר לתחום הוירטואליזציה במיחשוב, פעולה שהביאה לחסכון בחשמל של שרתים.

- ב. מנהל אגף החשמל, המאור והרמזורים משמש כממונה אנרגיה רשותי.
- ג. מותקנים 13 מתקנים פוטוולטאים על גגות בתי ספר. בשנת 2013 יוצר כ-1.3 מיליון קוט"ש, שהם חיסכון של כ-940 טון גזי חממה, שלא נפלטו לאוויר.
- ד. קיימת תוכנית אב מאושרת להפחתת זיהום האוויר ולהגנת האקלים התוכנית נמצאת בהליכי ביצוע. בנוסף מתקיימת פעילות בנושא צמצום משאבים בדגש מים וחשמל במסגרת מועצות ירוקות ב-6 מקיפים.

מיחזור והפרדת פסולת

- א. אשדוד הינה מהרשויות הראשונות, שחתמה על הסכם עם תאגיד ת.מ.י.ר. הוצבו מאות מתקני מיחזור: כ- 150 לקרטון ודחסנים, כ-2000 מתקנים לאיסוף נייר, 650 מתקנים לאיסוף בקבוקי פלסטיק, 68 מתקנים לאיסוף זכוכית, 90 מתקנים לאיסוף טקסטיל, 21 מתקנים לפסולת אלקטרונית. פסולת בניין ללא בעלים, מאות טונות של פסולת בניין מפונה למרכזי מחזור, במימון הרשות.
- ב. קיימת תוכנית אב ותוכניות מפורטות לטיפול בפסולת. אשדוד אף זכתה בקולות קוראים של המשרד להגנ"ס, להקמת תחנת מעבר ממינית ומתקן קצה לטיפול ומיחזור פסולת אורגנית, בשיטת עיכול אנאירובי.
- ג. אשדוד היא עיר "מקדימה" בהפרדת פסולת, עד כה בוצעה הסברה בכ-41,000 בתי אב (שהם כ-66% מאוכלוסיית העיר). עד סוף שנת 2014 תושלם הפריסה וההסברה. במסגרת זו, הוחלפו כלל כלי האצירה בעיר ונוספו חדשים. יחד עם זאת נשמרה מסגרת ימי הפינוי, כך שתנועת המשאיות, זיהום האוויר והרעש בעיר לא גדלו. מערך כלי האצירה הטמונים, שודרגו לפי הנחיות האגף, כך שהם אטומים לדליפת תשטיפים ולוונדליזם למניעת מפגע סביבתי ותברואתי.
- ד. קיימת מערכת בקרה בשלוש רמות:
- ברמת הרובע הנותנת מענה לתושב.
 - בקרה של מחלקת פינוי אשפה: לוודא תקינות כלי אצירה, פינוי במועד שנקבע ובמשאיות נפרדות וממותגות לכל סוג אשפה.
 - בקרה ע"י חברה חיצונית, על כמויות ואיכויות החומר הרטוב, לקבלת תמונת מצב על איכות ההפרדה בכלל העיר. כולל דו"ח מסקנות להמשך פעילות ההסברה ולביצוע פעולות נקודתיות.
- ה. המיחזור בשנת 2013 יעמוד על 15.08%. עלייה של כ-1% לעומת נתוני שנת 2012. להלן כמויות המיחזור (בטון) לפי סוגי הפסולת:
- PET 1.5 ליטר – 302
 - מיכלים החייבים בפיקדון - פלסטיק – 140.1
 - מיכלים החייבים בפיקדון - פחיות – 88.9
 - מיכלים החייבים בפיקדון – זכוכית – 1364.4
 - נייר לבן, עיתון, קרטון – 8428.7
 - פסולת אלקטרונית/ מתכת – 0.4
 - גזם – 6489.1

- שמן בישול – 98.5
- טקסטיל – 88.2
- פסולת אורגנית (מופרדת במקור) 2380
- סה"כ מיחזור – 19,428
- סה"כ הטמנה – 111,768
- סה"כ פסולת – 128,875
- אחוז מיחזור – 15.08

- ו. קיים מערך נרחב של הסברה להפרדה במקור: חלוקת ערכה ודברי הסבר לכל בית. כניסה שנייה במטרה לבדוק את מצב ההפרדה בבית ובמקרים מיוחדים מתבצעת גם כניסה שלישית. ברחבי העיר נתלו שלטי חוצות, נעשה פרסום מיוחד על המדרכות, קמפיין באינטרנט, פרסומים וכתבות בעיתונות. התקיימו כ 60 אירועי הסברה. הוכנה תוכנית תמריצים בה יחולקו אופנים למשפחה המצטיינת והבניין המצטיין. בוצעה הסברה גם במערכת החינוך: כ 100 גני ילדים ובתי ספר ממלכתיים וכ 250 גנים ובתי ספר חרדים.
- ז. נערכת פעילות כלל מערכתית בעירייה להפחתת הפסולת ושימוש בנייר כולל הצבת מיכלים למיחזור נייר. הדואר בעיקר אלקטרוני, בנוסף הוכנסה מערכת אלקטרונית לסיכומי ישיבה ולבקרה על החלטות ומשימות. הופסק השימוש בפקסים, הוקם שרת פקסים מרכזי ישירות למייל Fax2Mail.
- ח. במהלך פיתוח תשתיות בעיר, במידה והפיתוח נעשה על אתר פסולת פיראטית, הקבלן מחויב למחזר את פסולת הבניין וחלק מהחומר משמש לפיתוח עצמו.
- ט. העירייה מעודדת שימוש במתקני קומפוסטציה ביתיים, השנה חולקו כ 50 קומפוסטרים לבנייני מגורים, לבתי ספר וגני ילדים.

עידוד שימוש בתחבורה ציבורית / אחרת

- א. אשדוד זכתה כעיר מודל לתחבורה בת קיימא. מטרת התוכנית יצירת שינוי משמעותי בהרגלי הנסיעה של התושבים ועידוד מעבר מרכב פרטי לתחבורה ציבורית ולתחבורה "לא מוטורית", באופן שיביא לצמצום זיהום האוויר. התוכנית כוללת: הפעלת קווי BRT, תכנון מחדש של כל קווי התח"צ, הפעלת תחנות המתנה "חכמות" לקבלת מידע עדכני, הוספת שבילי אופנים ויצירת חיבורים בניהם ועוד.
- במסגרת קידום ועידוד תושבים לשימוש בתח"צ:
- נוסף קו עירוני חדש המחבר את תושבי צפון העיר, לתחנת הרכבת בדרומה. בעקבות סקרים נוספו 3 קוים בין עירוניים חדשים ישירים: אשדוד-לפ"ת, לראשל"צ, ולשדרות/מכללת ספיר. מסלול נסיעה לגן יבנה שונה כך שזמן ההגעה, לעובדים בא.ת קוצר.
 - נוספו 23 תחנות אוטובוס.
 - קיימות הנחות של משרד התחבורה, לסטודנטים, תושבים ותיקים וכרטיס משולב לשימוש ברכבת ובאוטובוס.
- ב. עידוד שימוש בתחבורה ירוקה:
- פרויקט "רוכבים לעבודה": אנו רשות חלוצה לביצוע מיזם להפחתת השימוש ברכב הפרטי, שמשלב עם המיזם העירוני לעידוד אורח חיים בריא. הושאלו אופניים לעובדים, שהתחייבו להגיע לבניין העירייה באופן יומי.
 - הוצבו כ-200 מתקני עגינה לאופנים ברחבי העיר ובחופי הים.
 - מתקיימות השתלמויות לנהיגה בטוחה וירוקה, להפחתת צריכת הדלק. במקביל הוכנה תוכנית תמריצים לצמצום צריכת דלק של העובדים.
 - 8 קטנועים הוחלפו באופנים חשמליות, בנוסף נרכשו 7 זוגות אופנים חשמליות, לעובדים הנדרשים בניידות גבוהה בעבודתם. נרכשו 3 כלי רכב בדרגת זיהום 2. כ-40% מצי הרכב הינו עד דרגת זיהום 7.
 - 18 בתי ספר מפעילים את פרויקט "נשק וסע" ולפחות 3 בתי ספר מפעילים פרויקט "אוטובוס הליכה", לעידוד תלמידים להגיע לבתי-הספר ברגל ו/או באופניים.
- ג. קיים טיפול מתמשך בביצוע תשתית בטיחותית להגעה לכל מוסדות החינוך: נוספו גשרים להולכי רגל ומעברי חציה בטוחים לבתי ספר. קיימים כיום כ-30 ק"מ שבילי אופניים. בתוכניות בניין עיר חדשות הוטמעו מראש, מדרכות רחבות ושבילי אופניים. בדרכים העורקיות יש שבילים להולכי רגל ובחלקם גם מתקני ספורט לשימוש ההולכים. ניתנת

- תשומת לב גם בחידוש רחובות ישנים. בשנת 2013 הוכשרו 7 ק"מ של שבילי אופנים בטיילת החוף ועוד כ 3 ק"מ שביל גישה לתחנת הרכבת.
- ד. ב-2012 נפתח באזור התעשייה הצפוני חניון לרכב כבד שנותן מענה של מקום חניה ל-400 משאיות. הרשות אוכפת איסור חניית משאיות מעל 10 טון בשטח האורבאני למען שמירה על איכות החיים, הסביבה והבטיחות של התושבים.
- ה. הוכשרו 300 מקומות חניה חניוני חנה וסע בתחנת הרכבת.

בנייה ירוקה

- א. קיימת דרישת חובה לבניה ירוקה על פי התקן. ההנחיות מחייבות לעמידה בתקן 5281 ברמה של "בניין ירוק (כוכב 1)" מוטמעות בכל תב"ע.
- ב. בשלב הזה לא קיימים תמריצים לבניה ירוקה.
- ג. מתכנני הרשות מעניקים ייעוץ והכוונה לבנייה ירוקה, במידת הצורך.
- ד. כל מבני הציבור המתוכננים היום מתוכננים יבנו לפי תקן בניה ירוקה. לאחרונה אומצה החלטת ראשי הערים של פורום ה-15, כך שכל המבנים המתוכננים יידרשו לעמוד בתקן לבנייה ירוקה, על פי המדרג שפורסם בהחלטה, מדובר בכ-500 דירות ומבני ציבור. בית האומנים, שבנייתו כבר החלה על פי התקן המחמיר ביותר, יהיה גם משכנם של אגף איכות הסביבה של העירייה וכן של איגוד ערים לאיכות הסביבה ויהווה מרכז מידע לתושבים בנושא בניה ירוקה וקיימות. בנוסף נמצא בבניה בי"ח אסותא ברובע המיוחד.
- ה. קיימות תוכניות בנין עיר בשלבי תכנון שונים: תכנון / הפקדה/ מתן תוקף, בהן מוטמעות הנחיות מחייבות לעמידה בתקן 5281 כגון: תוכנית פינוי בינוי ברובע א', ועוד שתי תוכניות של כ-350 יחידות דיור סך הכל. הוכנה תוכנית לקמפוס ירוק. תכנון חידוש טיילת החוף נעשה בעבודה צמודה עם אקולוג.
- ו. קיים מסלול מיוחד למתן היתרים מבני ציבור, אשר על פי ההחלטה צריכים לעמוד בתקן בניה ירוקה.
- ז. מבוצעות הכשרות מקצועיות לעובדי העירייה בנושא.

גינון בתחום הרשות

בהתאם למחויבות העירונית לנושא הקיימות מושם דגש מיוחד ליירוק העיר וליצירת חיסכון במים בגינות ציבוריות.

א. יחס שטחי הגינון למספר תושבים הוא 12.3 מ"ר, ומפותחים שטחים חדשים בהיקף של 270 דונם. הסתיים פיתוח פארק אשדוד ים בשטח של 200 דונם כולל גן משחקים נגיש לכל סוגי המוגבלויות, פיתוח הטיילת הצפונית וחיבור נחל לכיש לעיר, ופיתוח 70 דונם של גינות ציבוריות בשכונות.

ב. התאמת הגינון לסביבה ולחיסכון במים, כל הגינון שמפותח ומתוכנן בעשר השנים האחרונות, מבוצע בצמחים חסכוניים בצריכת מים ובשימוש במדשאות לאזור מדרך.

ג. הצעדים שננקטו לחיסכון במים ברשות: כ 70% מהשטחים מושקים בבקרה מרחוק. הכל מושקה לפי תוכנית הפעלה. בלילה בהמטרה וביום בטפטוף. בשנת 2012 נרשמה ירידה של 12% בצריכת המים הממוצעת לשטחי גינון שעמדה על 434 מ"ק לדונם ובשנת 2013 חלה עליה קטנה של 4% ל- 438 מ"ק לדונם בשנה.

ד. טיפול בעצים:

- אין בעיר עצים עתיקים. לא נערך סקר עצים.
- אין עצים לשיקום כיוון שזו עיר חדשה.
- יחס העצים שנכרתו לעצים שניטעו הוא 1:100.
- הנטיעות הן ממינים המתאימים לשתילה במרחב הציבורי העירוני ולתנאי האקלים של אשדוד. וכן מיני צמחים הנפוצים באזור החולות כגון אשל, נר הלילה וכדומה.
- קיים צוות גיזום של 3 עובדים וכן קבלן גיזום מקצועי.
- התקציב השנתי הוא כ 1,000,000 ₪.

מים ושפכים

- א. תוכנית עירונית לחיסכון במים: לתאגיד המים והביוב "יובלים" תוכנית לשיקום כל תשתית המים בעיר. כתוצאה מתוכנית זו יורד באופן מתמשך הדלף בקווי ההולכה.
- ב. עידוד התושבים לחיסכון מבוצע בכמה דרכים: הסברה נעשית באמצעות אתר האינטרנט: "טיפים לחיסכון במים" בין השאר הציבור נקרא להתקין שסתומי אלחזור וחסכמים. בנוסף נעשות פעולות תזכורת תקופתיות לתושבים על חיסכון במים, באמצעות תלושי הארנונה ושלטי חוצות. במקביל ניתנות הנחיות ועקרונות בינוי ואדריכלות, בהם הקבלן מחויב בהתקנת אמצעים חסכוניים של עד 30% בצריכה.
- ג. עידוד תושבים להתקנת שסתומי אל חזור: תאגיד המים יובלים אוכף התקנת מונע זרימה חוזרת בעסקים ובבניינים חדשים, עם מערכת כיבוי אש. באתר האינטרנט קיים מידע לתושבים על התקנת שסתומי אל חזור וכן נעשות פעולות הדרכה והכוונה לוועדי בתים בתחום משאבות להגברת לחץ המים. במקרה הצורך התאגיד מגיש המלצות, כולל התקנת הסתומים בשעוני המים הדירתיים.
- ד. הקבלן מחויב לאסוף ולנצל מי עיבוי מזגנים להשקיה או החדרה לתת הקרקע. בשכונות החדשות מתוכננת הכנת תשתית להפרדת מים אפורים. ניתנות הנחיות לניצול מי נגר עילי על פי תמ"א 34, בנוסף תאגיד יובלים אוכף את תקנות השפכים האוסרות חיבור מרזבים לביוב.
- ה. מוקם מרכז שליטה עירוני לבקרה ממוחשבת לאיתור תקלות מים, דליפות, פריצות ביוב דבר המשפר משמעותית את זמן התגובה לאירועים. התאגיד בנה מודל הידראולי לווטות הלחצים בעיר, כולל חלוקת העיר לאזורי מדידה, לשם בדיקה ומעקב אחר דליפות מים.
- ו. כל מי השפכים באשדוד ממוחזרים במט"ש והמים משמשים להשקיה חקלאית מוגבלת (השקית עצים וצמחי נוי). סה"כ 30,000 מ"ק ליום. בשלב זה מתקבלים קולחין באיכות שניונית, לאחר שידרוג המט"ש לאיכות שלישונית, נוכל להשתמש להשקיה בעיר. כל הבוצה הנוצרת במט"ש אשדוד מועברת לאתר קומפוסטציה "בר עידן", הצמוד למט"ש קרית גת, בצומת פלוגות.
- ז. צריכת מים למגורים יחסית לשנים הקודמות: בשנת 2011 - 41 מ"ק לנפש בשנה, בשנת 2012 - 42 מ"ק לנפש בשנה, בשנת 2013 - 41 מ"ק לנפש בשנה.
- ח. לא קיימת אפשרות חוקית למתן תמריצים לתושבים לחיסכון במים.
- ט. העירייה עומדת באמות המידה לשטחים מושקים. מושג חיסכון תמידי בהקטנת הצריכה ובשתילת צמחים הדורשים השקיה מועטה.

י. ראה סעיף ו'

יא. קיימת מערכת מט"ש עירונית, פיקוח ואכיפה מוגברים על שפכי תעשייה, מביאים להקלה על המט"ש. כל הבוצה הנוצרת במט"ש אשדוד מועברת למיחזור באתר קומפוסטציה "בר עידן".

יב. עיריית אשדוד רואה בנחל לכיש נכס ומשאב טבע עירוני. העירייה משקיעה משאבים רבים הן בשיקום הנחל והן בשמירה עליו. לא מוזרמים מי שפכים בדרגה זו או אחרת לערוצי נחלים ו/או לים, והושקעו 6 מיליון ₪ למניעת פגיעה בנחל ו/או בים במקרים של תקלות ופריצות ביוב, באמצעות בניית אמצעים הנדסיים וטכנולוגים לאיסוף מי נגר בנקזים ומניעת הזרמה ישירות לנחל.

חינוך סביבתי

- א. כ 30% מבתי ספר באשדוד ירוקים. בעיר כ- 40 בתי ספר יסודיים, מהם 5 ירוקים ו-2 ירוקים מתמידים. 4 בי"ס נוספים נמצאים בתהליכי הסמכה. גני ילדים: כ- 200 גנים, מהם 75 גנים באחת מהתוכניות השונות- כגון: הרשת הירוקה, תוכנית השרים, "מרגישים את הים", גינה בגן, "חוף מעשה במחשבה תחילה". 15 גנים הוסמכו כירוקים כ- 10 גנים נוספים כתבו תוכנית עבודה שנתית. 6 מועצות ירוקות הוקמו בבתי ספר על יסודי, קבוצת מנהיגות שהוקמה ועסקה בשנה האחרונה בצמצום משאבים בדגש מים וחשמל.
- ב. בבתי הספר ובגנים נעשות פעילויות רבות (ימי שיא נושאים, אימוץ אתר, ימי ניקיון, הסברה לקהילה, שווקי קח תן ועוד) ובשיתוף עם קהילות מגוונות- הורים, בתי אבות, גני ילדים, ארגוני נוער ועוד. פעילות סביבתית-ימית במסגרת "יום הניקיון העולמי", שבוע איכות הסביבה, "שעת כדור הארץ", "ממשיכים לנקות את העיר" יום הפרדה במקור. מיזם "אמץ חוף" אשר מטרתו להעלות את המודעות הסביבתית והחשיבות של שמירה על חוף נקי ולעודד את התלמידים למעורבות ואקטיביזם בנושא.
- ג. הטמעת נושא הגנת הסביבה במערכת החינוך העירונית: 30 בתי ספר מתוך כ- 40 משתתפים באופן קבוע בתוכניות שונות כגון: תוכנית איגוד ערים לאיכות סביבה אשדוד חבל יבנה, הפרדת פסולת, תוכנית השרים, תוכנית חוף מעשה במחשבה תחילה, רשת ירוקה, ופעילות בחווה החקלאית. 6 בתי ספר מקיפים מתוך 11 בעיר משתתפים בתוכניות סביבתיות כמו "אמץ חוף" ומועצות ירוקות. נערכות השתלמויות על בסיס קבוע לגננות והמורים. וכן תוכניות יעודיות למגזרים שונים כמו לדוגמא למגזר החרדי- בשנה שעברה כל הגננות עברו הכשרה סביבתית, בשלושה בתי ספר חרדים מופעלת תוכנית מובנית.
- ד. תנועות הנוער משלבות פעילות בנושאי סביבה בכלל ומובילות בנושא הפרדה וצמצום הפסולת. שני ארגוני נוער הגישו בקשה למשרד להגן"ס להכרה כארגון נוער ירוק ושמו דגש מיוחד על הטמעת הנושא. כל המדריכים הצעירים של ארגוני הנוער הוכשרו "להפרדה במקור" וקיימו פעילויות בנושא במסגרת מערך קייטנות הקיץ המופעל בעיר.
- ה. פעולות בתחום המיחזור והאומנות הסביבתית: במוסדות החינוך מתקיימות סדנאות והפעלות סביבתיות, בתחום אומנות השימוש החוזר ונבנו מיצגים סביבתיים בתוך בתי הספר. במוזיאון אשדוד לאמנות- מרכז מונארט, מופעל מייצג "הצוללת הירוקה", דגש מרכזי ניתן לקשר אדם - ים - סביבה, ולפיתוח ההבנה, דרך עשייה אמנותית, של הקשר של כל אחד ואחד מאתנו לשמירת הסביבה. מגוון פעילויות אמנותיות שונות העושות שימוש חוזר בחומרים מגוונים ובפסולת לסוגיה, סרטים העוסקים בקשר שבין אמנות

וסביבה, אדם וים, וכן גלריה המציגה תערוכות מתחלפות הקשורות כולן לאמנות, שימוש חוזר בחומרים, ושמירת הסביבה.

ו. בפארק "אתגרים" שממוקם בלב פארק נחל לכיש, מתקיימות הפעלות אתגריות בטבע לקבוצות ובתי ספר.

חזות פני העיר

א. כחלק מחזון ראש העיר "אשדוד עיר נקייה" נערכים מבצעי ניקיון ברחבי העיר, לפחות 3 פעמים בשנה, במסגרת "יום הניקיון הלאומי, הבינלאומי" ו"יום המעשים הטובים", השנה נוסף "יום הפרדה במקור". בנוסף נערכו מבצעים בגנים הציבוריים, ע"י גני ילדים שאימצו פארק. סה"כ השתתפו השנה כ 6000 מתנדבים במסגרת 5 ימי ניקיון עירוניים, ונוקו כ 300 אתרים ברחבי העיר, בשטחים הפתוחים והשכונות. בנוסף נערכו כ 100 מבצעי ניקיון נקודתיים ברובעים ע"י מנהלות הרובע כולל קבוצות נוער, כולל שטחים פרטיים מוזנחים וכללו גם צביעה וניקיון. במעטפת העיר נערכים מבצעי ניקיון לפינוי פסולת בניין פיראטית. כמו כן, נערכים מבצעי ניקיון מיוחדים בחופי הרחצה, בשטחים ציבוריים ובסביבות בתי הספר. הציונים שקיבלו החופים המוכרזים באשדוד הם 85 מתוך 100, והבלתי מוכרזים דורגו כנקי עד נקי מאוד.

ב. קיים מערך נאמני ניקיון עד כה הוכשרו 300 אנשים. השנה הוגשו 50 דיווחים על ידם, למשרד להגנת הסביבה.

ג. הפיקוח נעשה בשיתוף פעולה של 3 יחידות מרכזיות: יחידה לאכיפה סביבתית, הפיקוח העירוני והשיטור המשולב. בנוסף השנה הוקם מוקד רואה, במסגרתו העירייה פרסה עד כה כ 70 מצלמות חכמות בעיר ובתוואי נחל לכיש ושטחים פתוחים מסביב לעיר. עד סוף 2014 מספר המצלמות יגדל לכ 200. המצלמות מחוברות למוקד רואה ומאויש בתצפיתנים 24/7. מטרת הפריסה: שמירה על המרחב והרכוש הציבורי, הגנה על התושב, בקרה, ליווי והכוונה לכוחות הפיקוח, בקרה, פיקוח ואכיפה טובים יותר ומניעת זיהום, השלכת פסולת פיראטית ומניעת פגיעה בשטחים פתוחים, מניעת נסיעת טרקטורנים ורכבי שטח תוך פגיעה בערכי טבע ומגוון מינים.

בשנת 2013 ניתנו כ 3,035 דוחות בגין מפגעי תברואה והוגשו כ 40 כתבי אישום ע"י יחידות האכיפה של העירייה:

- א. פסולת בניין – 360 דוחות
- ב. גרוטאות רכב – 520 דוחות
- ג. לכלוך ברשות הרבים – 1200 דוחות
- ד. שימור רחובות /חסימת מעברים ע"י בעלי עסקים המשתלטים על שטחים ציבוריים- 580
- ה. פריצות/סתימות ביוב פרטיות- 330 דוחות
- ו. הדלקה/הבערה של אש בשטח ציבורי – 5 דוחות

- ז. הזרמת תשטיפים לרשות הרבים- הוגשו כ 40 כתבי אישום על ידי היחידה לאכיפה סביבתית, כנגד עסקים/מפעלים מזהמים.
- ד. משנת 2005 ועד היום הוגשו 80 בקשות לשיפוץ לפי תמ"א 38, ניתנו 21 היתרים ושופצו כ 2 בניינים. לנושא שיקום שכונות קיימות מספר תוכניות בהפקדה / מתן תוקף, לבינוי פינוי נגזרת של תוכנית אב להתחדשות עירונית לרובע ותיק.
- ה. בשנת 2013 הוכן חוק העזר העירוני עדכני, לטיפול בפסולת בדגש על תחומי המחזור וההפרדה במקור. החוק נמצא בתהליך אישור במשרד הפנים .
- ו. בשנת 2013 בוצע שינוי חקיקתי בנוגע למעבר מברירות קנס לברירות משפט, המקצרות משמעותית את משך ההליך המשפטי כנגד עברייני סביבה, בנוסף ישנו הליך רצוף של החלת חוקי מדינה סביבתיים ברשות, הליך זה נמצא בשלבים סופיים לשינוי חקיקה ממשלתית שיאפשר את האכיפה על ידי מפקחי העירייה.
- ז. משנת 2010 פועלים 7 מפקחים שהוכשרו לאכיפת חיקוקי מדינה (4 מפקחי אכיפה סביבתית, 3 מפקחים מהפיקוח העירוני), (אכיפה סביבתית-סמכויות פקחים 2008), בכוונת מחלקת פיקוח העירוני להכשיר עוד כ 20 מפקחים נוספים לחוק זה.

מסחר ותעשייה ירוקים

- א. בעיריית אשדוד קיימת מינהלת לכל אזורי התעשייה, המובילה ומבצעת עם יתר היחידות העירוניות פעילות נרחבת ליירוק אזורי התעשייה ולטיפולם. בנוסף קיים אגף פיתוח תעשייה, שכפוף ישירות לראש העיר, שמטרתו לעודד כניסת תעשיות והגדלת היצע התעסוקה בעיר. במסגרת תוכנית האב לקיימות והתוכנית להפחתת גזי חממה אגף התעשייה, אגף איכות הסביבה ורישוי עסקים ואיגוד ערים, פועלים לעידוד עסקים קטנים ובינוניים התייעלות אנרגטית ולחיסכון בצריכת אנרגיה. תוכנית להתחדשות ועירוב שימושים באזור התעשייה הכבדה נמצאת בשלב גיבוש התב"ע ויוטמעו בה הנחיות לבניה ירוקה.
- ב. פעולות לעידוד התנהלות מקיימת של בעלי העסקים: בתנאים לרשיון עסק מוכנסות דרישות לאיסוף ומיחזור שן משומש במקום מורשה, איסוף ומיחזור מצברים, הסדרת מאצרות למניעת הזרמות מבתי העסק למערכת הניקוז למניעת זיהום הים והנחל. כחלק מתוכנית האב העירונית להקטנת סיכונים, ננקטים צעדים להפחתת מלאי החומרים המסוכנים באזורי תעשייה והרחקתם מאזורי המגורים.
- ג. מבוצעות פעולות לעידוד מיחזור על ידי המגזר העסקי בעיר על ידי הסברה והצבת מיכלי אצירה ייעודיים, לרבות קרטוניות בכל אזורי המסחר.
- ד. מינהל התפעול פועל להטמעה סביבתית בקרב בעלי העסקים בעיר. היחידה לאכיפה סביבתית אמונה על שמירת הנחל ומניעת הזרמות למערכת הניקוז לנחל ולים. מפקחי היחידה ביצעו בשלב הראשוני **מיפוי** של כל בתי העסק המסכנים את הנחל באזורי התעשייה ועורף הנמל. מופו כ 450 בתי עסק, בוצעה **פעילות הסברתית** אל מול בעלי העסקים, בכדי לשמור על המרחב הציבורי ונחל לכיש בפרט. לאחר סיום הפעילות ההסברתית, עברה היחידה **לשלב האכיפה והביקורות היזומות בעסקים**, תוך התמקדות בעסקים המאחסנים חומרים מסוכנים, עסקי מזון ועסקי הרכב, תוך שיתוף פעולה הדוק עם איגוד ערים אשדוד-חבל יבנה. בוצעו מאות ביקורות בעסקים שהובילו לשינויים מבניים והנדסיים בבתי העסק, על מנת למנוע זרימת תשטיפים אל מערכת הניקוז העירונית, המוליכה אל נחל לכיש. בנוסף מבוצעות ביקורות יזומות של מנהלת התעשייה בשת"פ עם איגוד המוסכים הארצי במעל 100 המוסכים המוכרים והפועלים בתעשייה ע"ב רישיון של משרד התחבורה וזאת ע"מ למנוע ולמגר מוסכים פיראטיים.

טיפול שטחים ציבוריים וטבע עירוני

- א. אשדוד הקימה את פארק אשדוד- ים בשטח של 200 דונם בעלות של כ-70 מיליון ₪. במסגרת השמירה על ערכי הטבע השתמרו חורשות עצי האשל ונשמרה חלקה של 12,000 מ"ר של דיונות חול טבעיות, אשר משמרת את הטבע העירוני במרכז העיר. כמו כן, מטופחות בעיר גינות הפזורות ברבעים השונים בהיקף של כ-2,500 דונם. באוקטובר 2012 נערכו ימי ניקיון בחופי הרחצה, בשטחים ציבוריים בעיר ובסביבות בתי הספר. הפעילות הייתה כחלק מיום הניקיון הבינלאומי ויום ניקוי חופים.
- ב. אשדוד זכתה בשני דגלים כחולים בחוף לידו הוותיק וחוף י"א. התו הינו תו בינלאומי לחופים ולמרינות העומדים בסטנדרט הגבוה של מצוינות ומבטיח ניהול החוף בסטנדרטים בינלאומיים מחמירים והקפדה כי התושבים יהנו ממגוון של שירותים נגישים לכל, כמו גם על איכות גבוהה של ניקיון ותחזוקה. נערכו 3 מבצעי ניקיון ברמה העירונית במסגרת "יום הניקיון הלאומי והבינלאומי" ו"יום המעשים הטובים" הכוללים את החופים וכן במסגרת "אמץ חוף" נערכים מבצעי ניקיון מיוחדים בחופי הרחצה. הציונים שקיבלו החופים המוכרזים באשדוד הם 85 מתוך 100, והבלתי מוכרזים דורגו כנקי עד נקי מאוד.
- ג. לא נגבים דמי כניסה ו/או חניה מהמבקרים בחופי הרחצה, בפארקים ובאתרי הטבע העירוניים.
- ד. במסגרת שימור רחובות נבחנת הפגיעה של העסק במרחב הציבורי, במידה ואין פגיעה נקבע השטח בו ניתן להשתמש ומשולמת אגרה. במידה והעסק פוגע במרחב הציבורי ניתנת התראה, דו"חות והחרמת ציוד במקרים קיצוניים.
- ה. פרויקטים לטיפול הטבע העירוני: מתבצעים סיורים יעודיים ומבצעי ניקיון ע"י תלמידים ב"דיונות החול הגדולה". פארק השיטה המלבינה שוקם והוצבו בו כלי אצירה. לאורך ערוץ נחל לכיש הוצבו ספסלים ופחי אשפה לנוחות המטיילים. עיריית אשדוד יחד עם רשות הניקוז, קק"ל והמשרד להגנה פיתחה את: פארק השיטה המלבינה כולל נגישות טובה מהעיר והוסדרו שבילי אופנים. פארק עד הלום: נפתחה דרך נופית ממושב שתולים ועד יער עזריקם, פארק החולות: הדיונה הגדולה וחניון השיקמים, אתר טיולים ונופש, שטח טבעי ופתוח עם נוף חולות ודיונות בלתי מופר, מהאחרונים שנותרו במישור החוף. אזור בעל חשיבות אקולוגית רבה. בפארק נחל לכיש הוקמה בריכה אקולוגית ניסיונית.
- ו. באשדוד אין אתרי מורשת ו/או בניינים לשימור, מעצם היותה עיר חדשה.

ניהול עירוני בר קיימא

- א. קיים איגוד ערים לאיכות סביבה אשדוד-חבל יבנה הפועל במקצועיות ובתיאום מלא עם העירייה. בעירייה הוקם אגף לאיכות הסביבה ורישוי עסקים הכולל: מחלקת איכות הסביבה ויחידה לאכיפה סביבתית.
- ב. ועדת איכות הסביבה פעילה מאוד ומתכנסת אחת לרבעון. הישגיה העיקריים מתבטאים בקידום ובביסוס החלטות עקרוניות כגון: אשדוד עיר מקיימת, בנייה ירוקה, מניעת זיהום אוויר והגנה על האקלים, כנס אשדוד לקיימות ועוד. חברים בוועדה משתתפים בצוותי עבודה כגון שיקום נחל לכיש.
- ג. נכון להיום, העירייה טרם אימצה תקן איזו 14,001.
- ד. התכנון הסטטוטורי הסתיים למע"ר. קיימים 2 מע"ר שנמצאים בפיתוח מתמיד: מע"ר ימי – המרינה שיכלול תיירות עסקים פנאי ונופש, מע"ר עירוני שכולל את בניין העירייה, מרכז התרבות העירוני, תחנה מרכזית ומבני משרדים ומסחר, משרדי ממשלה, והפארק העירוני.
- ה. הוכנה תוכנית אסטרטגית עירונית לפיתוח בר קיימא, חזון הקיימות באשדוד מדגיש את הובלת הצמיחה המקיימת של העיר על בסיס מאפייניה וייחודיותה: מינוף המבנה הרובעי, פתוח אורח חיים ואיכות עירונית, מיצובה כעיר נמל ותעשייה צומחת במרחב הלאומי, הידוק והעצמת הזיקה בין אשדוד לבין הים וכן - פיתוח מרכז עירוני המעודד מפגשים ומייצר קהילתיות וסולידריות. העירייה מקיימת מזה שנתיים, כנס ארצי לקיימות "מגלובלי למקומי - ישראל חושבת על המחר". במקביל מוטמעים עקרונות הקיימות בעבודה השוטפת של הרשות כגון: העדפת רכש ירוק, צי כלי הרכב בעדיפות לכלי רכב עד לדרגת זיהום 7, ועוד...
- ו. קיימת תוכניות אב להתחדשות עירונית הכוללת: יעול השימוש בקרקע, עידוד ציפוף וכן עיבוי והרוויית הבינוי הקיים. כולל עיבוי מתחמים על פי תמ"א 38, וכן תוכנית פינוי בינוי תוך מתן פתרון לתשתיות, למערך הסדרי תנועה, לבנייני ציבור ולשטחים פתוחים ולרווחת השכונה. במקביל מקודמת תוכנית מתאר כוללנית, וקיימת החלטת מליאה של ועדת בנין ערים, שמוסיפים יחידות דיור בתמהיל של 20-30% של דירות קטנות.
- ז. שיתוף הציבור הינו ציר אסטרטגי חוצה ארגון שהינו חלק מחזון ראש העיר, לפיו התושב במרכז. בשנים האחרונות שותף הציבור בהיקף רחב בדיוני מועצת העיר ובקבוצות מיקוד שונות אשר עסקו בין היתר ב"תוכנית תחבורה בת קיימא", תוכנית אסטרטגית ל"אזרחים ותיקים", "איתור צרכים ודרכי פעולה בקרב עולים חדשים", "ביטחון אישי", "הפרדת פסולת לשני זרמים", "הקשר בין העיר לים", "עיר ידידותית לנשים" ועוד. באשדוד מודל עירוני יחודי של רובעים. מנהלות הרובע מגייסות פעילי רובע למטרות

פעילות קהילתית, סביבתית ושיתוף ציבור. הפעילים משתתפים בקביעת סדר עדיפויות של עבודות הפיתוח והם חלק מקבוצת חשיבה וועדת היגוי. בנוסף לכל מנהלת יש קבוצה ברשתות חברתיות. כמו כן דיוני מועצת העיר פתוחים לקהל הרחב ולתקשורת.